

AZ IMÁDSÁG KIENGESZTELŐDÉST ÉS EGYSÉGET TEREMTŐ EREJE

„Legyetek hát tökéletesek, amint mennyei Atyátok tökéletes!” (Mt 5,48) Amikor belegondolunk abba, hogy senki sem tökéletes úgy, ahogyan Isten, ráébredünk, hogy Jézus szavai a mai Evangéliumban hatalmas kihívást tárnak elénk. Érthető, ha úgy érezzük, hogy ez meghaladja erőnket.

Isten tökéletességének Evangéliuma

Helyénvaló hát, ha feltesszük a kérdést, hogy Jézus szemében mit jelent Isten tökéletessége. Az Evangélium beszédes választ ad: Isten „felkelti napját gonoszokra és jókra, és esőt ad igazaknak és hamisaknak egyaránt”. Isten uralma abban mutatkozik meg, hogy nem az emberi jószág vagy gonoszság, igazságosság vagy igazságtalanság szabja meg tetteit. Ehelyett függetleníti magát mindezekről, és e mércét ő maga határozza meg. Isten így nem pusztán reagál az emberi viselkedésre, hanem ő szuverén, és az is marad a szó legmagasztosabb értelmében.

Ez a szuverenitás legtisztábban Jézus keresztségének megváltó eseményében mutatkozik meg, melyről Szent Pál így ír: „Isten ugyanis Krisztusban kiengesztelődött a világgal.” (2Kor 5,19) A keresztény hit nem feltételezi, hogy nekünk, embereknek kellene kiengesztelődnünk Istennel, ahogy azt mi emberi nézőpontból gondolnánk, hiszen mi emberek vétkezünk és nem Isten. Isten azonban nem vár arra, hogy a vétkesek maguktól menjenek oda hozzá, hogy kiengesztelődjenek vele. A tapasztalat azt mutatja, hogy erre bizony sokáig várhatna. Ehelyett ő maga jön ki elénk, hogy kiengesztelődjön a vétkesekkel – épp úgy, mint az irgalmas apáról és tékozló fiáról szóló példabeszédben.

A kereszten Jézus bebizonyítja, hogy ő az emberiség jó pásztora, azáltal, hogy az elnyomott bárányok oldalára áll, sőt ő maga válik báránnyá. Isten úgy jön el hozzánk, ahogyan arra mi magunktól sosem gondolnánk. Nem bárányt várnánk, hanem oroszlánt, aki erejével felforgatja a világot és kiűzi belőle a gonoszt. Bizonyára nem véletlen, hogy világunk uralkodói előszeretettel ábrázolták magukat oroszlánként, hogy érzékeltessék hatalmukat.

Jézus azonban nem úgy jött a világunkba, mint oroszlán. A keresztény hit szerint az emberiség megváltása nem a világ félelmetes hatalmain keresztül valósul meg, hanem Jézus védtelen szeretetének erejében. Jézus inkább hagyja, hogy bűneinkért keresztre szegezzék, mintsem bármiféle erőszakhoz folyamodjék. Báránként a Jó Pásztor sosem hagy fel az elveszettek keresésével, még akkor sem, amikor az emberekben rejlő gonoszság a tetőfokára hág és a Jó Pásztor ellen fordul. Jézus keresztre feszítése megmutatja, hogy a határtalan szeretet Istene következetesen cselekszik, aki az ellenfeleit képes átformálni fiaivá és leányaivá.

Az ellenség szeretete, szuverén cselekedet az imádság által

„Isten báránként jön közénk; ez a világ megváltása.” XVI. Benedek pápa ebben az egyszerű, mégis mély mondatban foglalja össze a megváltás keresztény üzenetét. Ez azt jelenti, hogy Isten szuverenitása leginkább Jézus keresztségében mutatkozott meg.

Jézus tőlünk is elvárja, hogy szuverén módon cselekedjünk, amikor semmi kevesebbet nem kér, minthogy még ellenségeinket is szeressük. Mert ha csak azokat szeretjük, akik viszontszeretnek minket, akkor csak reagálunk mások szeretetére. Ez magában rejti annak a veszélyét, hogy előbb-utóbb mindenre csak reagálni fogunk. Jézus azonban azt várja tőlünk, hogy kezdeményezők legyünk,

és szeressük még az ellenségeinket is. Mert a szeretet nemcsak meglátja a másikban a szépséget, hanem arra is megvan az ereje, hogy helyreállítsa az eltorzult szépséget. Az igazi szeretet arra is képes, hogy véget vessen az ellenségeskedésnek és legyőzze azt.

Ma is szükségünk van erre a szuverén erőre, mert személyes kapcsolatainkban és a világpolitikában egyaránt újra meg újra működésbe lép a kölcsönös fegyverkezés ördögi köre: az egyik fél azért fegyverkezik, mert a másik már megtette; a másik pedig azért folytatja, mert az első sem áll le. Ennek az ördögi körnek nincs vége, hacsak az egyik fél nem dönt úgy, hogy leáll. Az ellenségszeretet lényegét tekintve olyan szeretet, amely Isten szuverén uralma alatt véget akar vetni az ellenségeskedésnek.

Jézus ezen elvárása bizonyára nehéz mindannyiunk számára. Jézus azonban világos utat mutat ahhoz, hogy keresztény életünkben szuverénabbá váljunk. Ez az út pedig az imádságban rejlik. Nem véletlen, hogy a mai Evangéliumban Jézus azonnal összeköti az ellenségeink szeretetére vonatkozó kérését a következővel: „imádkozzatok üldözőitekért!” (Mt 5,44) Az imádság ereje abban rejlik, hogy általa az ellenségeskedés kiengesztelődéssé alakulhat át az emberek közötti mindennapi súrlódások és viták közepette. Az imádság segít Isten távlatában látni a másik embert, különösen azt, akivel nehézségünk van. Így ellenfélből ismét testvér lehet, és megnyílik a béke lehetősége. Az imádság az ellenfeleket is testvérekké és nővérekké formálhatja, ezért a kiengesztelődés egyik legsürgetőbb gyógyító terévé válhat. Az imádság erőteljesen ellenáll a barát–ellenség kettősségének, amely oly gyakran megfertőz bennünket. Az imádság drága kincsében a béke nagy lehetősége rejlik számunkra.

Jézus földi élete során ebben is utat mutatott nekünk. Jézus az imádságban és az imádság által bocsánatot és kiengesztelődést kért a kereszten: „Atyám, bocsáss meg nekik, hisz nem tudják, mit tesznek.” (Lk 23,34) Jézust hűségesen követve Istvánról, az Egyház első vértanújáról ezt olvashatjuk: „Amikor megkövezték, István így imádkozott: „Úr Jézus, vedd magadhoz lelkemet!” Azután térdre esett, és hangosan felkiáltott: „Uram, ne ródd fel nekik ezt a bűnt!” Ezt mondván elszenderült.” (ApCsel 7,59–60)

Az ökumenizmus spirituális lelke

A mai Evangélium sajátos módon szólít meg bennünket ezen az ökumenikus együttléten. Azon ökumenikus törekvésünkben, hogy helyreállítsuk az Egyház egységét Kelet és Nyugat között, mi is arra vagyunk hivatva, hogy gyakoroljuk a szuverenitást. Bizonyára mi, katolikusok és ortodoxok már nem tekintjük és kezeljük egymást riválisokként vagy egyenesen ellenségekként, ahogy azt a történelem során oly sokszor tettük. Hála ezért Istennek! De ma is az a kihívás áll előttünk, hogy a hit egységében, az ökumenikus sokszínűséget tiszteletben tartva fogadjuk el a másikat, és ne fenyegetésnek, hanem a gazdagodás lehetőségének lássuk.

Ezért ökumenikus találkozásainkon és összejöveteleinken nekünk is őriznünk és használnunk kell az imádság kincsét, ahogyan erre a II. Vatikáni Zsinat ökumenizmusról szóló határozata, az Unitatis redintegratio buzdít bennünket: „E szívbeli megtérést és életszentséget a keresztények egységéért mondott magán és nyilvános könyörgésekkel együtt az egész ökumenikus mozgalom lelkének kell tekinteni, és jogosan nevezhető lelki ökumenizmusnak is.” A hiteles ökumenizmus azon áll vagy bukik, hogy elmélyítjük-e spirituális erejét, és mi, keresztények egyesülünk-e az Úrnak a tanítványok egységéért mondott főpapi imájában, amely mintegy az ökumenikus egység belső tere. Hiszen akkor válunk eggyé egymással, ha engedjük, hogy az Úr imája egybegyűjtsön bennünket.

Ezért örömmel tölt el minket, hogy Koordinációs Bizottságunk ülését a Pannonhalmi Bencés Főapátságban tarthatjuk, és szeretnénk őszintén kifejezni köszönetünket Cirill főapát úrnak szívélyes meghívásáért. Már Paul Couturier abbé, a lelki ökumenizmus szenvedélyes úttörője is egy láthatatlan monostorhoz hasonlította az ökumenikus mozgalmat: olyan közösséghez, amelyben különböző

egyházak keresztényei, különféle országokban és földrészekben együtt imádkoznak az Egyház egységének helyreállításáért. A monostor arra is emlékeztet bennünket, hogy az ökumenikus mozgalom a keresztény egységért végzett imanyolcad bevezetésével indult, ezért kezdettől fogva imádságos mozgalom volt, és ma is annak kell maradnia. Az ökumenikus párbeszédben is újra meg újra megtapasztalhatjuk az imádság békét, kiengesztelődést és egységet teremtő erejét. Ez mindenekelőtt abban mutatkozik meg, hogy egymást Isten elé visszük, egymást Isten előtt szemléljük, és egymásért imádkozunk.

Nekünk, püspököknek, különösen is feladatunk van e tekintetben, amennyiben komolyan vesszük szolgálatunk görög elnevezését, az „episkopos” szót. Ez a szó a látni igéből jön, emiatt általában „felvigyázónak” vagy „felügyelőnek” fordítják, és éppen ezért többnyire negatív jelentésárnyalatot hordoz. Nagy Szent Gergely pápa azonban egészen más, igen előremutató értelmezést adott ennek a szónak, amikor az episkopost nem felügyelőnek, hanem látó embernek fordította. Ezzel azt fejezte ki, hogy a püspöknek mindenekelőtt olyan embernek kell lennie, aki lát: belső, Istentől kapott, szeretettel teli látással. Püspöknek lenni azt jelenti, hogy Isten szemszögéből kell látnunk, és Istennel együtt kell szemlélünk azokat, akiket ránk bízott.

Ez arra emlékeztet mindannyiunkat, hogy milyen áldásos utak nyílhatnak meg előttünk, ha ökumenikus találkozásainkon legalább annyit imádkoznánk egymásért, mint amennyit egymásról beszélünk vagy olykor panaszkodunk. Hiszen az imádság nemcsak életünk, hanem egyúttal teológiánk fontos próbája is. Csak azt tudjuk hitelesen tanítani, amit Isten előtt imádságban ki tudunk mondani. Így azt is felismerhetnénk, hogy az imádság és az istendicséret révén mélyebben megérthetjük egymást, és közelebb kerülhetünk egymáshoz, mint pusztán a teológia útján.

Szent Benedek arra int bennünket, hogy őrizzük meg a doxológia elsőbbségét a teológiával szemben, amikor Regulájában azt az elvet állítja elénk, hogy semmit sem szabad az istenszolgálat elé helyezni. Ortodox testvéreinktől pedig megtanulhatjuk, hogy a „doxológia” kifejezésben szereplő „doxa” szó mindenekelőtt nem „véleményt” vagy „tanítást” jelent, hanem „dicsőséget”. Így az „ortodoxia” elsősorban úgy értendő, mint Isten helyes dicsőítése.

Kérjük hát az élő Istent, hogy ökumenikus közösségben egyre mélyebben tanuljuk meg dicsőíteni Őt, és ebben az értelemben váljunk mindinkább ortodoxzá. Így ökumenikus kapcsolatainkban is természetes módon nagyobb belső szabadságra és szuverenitásra jutunk, ahogyan ezt Jézus a mai Evangéliumban várja tőlünk.